

מדרגות בתשובה

1. דברים פרשת נצבים פרק ל
 (א) הִיָּה כִּי יָבֹאוּ עֲלֵיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל לְבָבְךָ בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחֶךָ יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ שְׁמָהּ. (ב) וְשִׁבַּתְתָּ עַד יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָ הַיּוֹם אַתָּה וּבְנֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ. (ג) וְשָׁב יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וּקְבָצֶךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְיָצֶךָ יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ שְׁמָהּ... יא) כִּי הַמְצוּה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלְאת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲקָה הוּא:
רמב"ן דברים פרשת נצבים פרק ל
2. אבל "המצוה הזאת" על התשובה הנזכרת, כי והשבות אל לבבך (בפסוק א) ושבת עד ה' אלהיך (בפסוק ב) מצוה שיצוה אותנו לעשות כן. ונאמרה בלשון הבינוני לרמוז בהבטחה כי עתיד הדבר להיות כן. והטעם, לאמר כי אם יהיה נדחך בקצה השמים ואתה ביד העמים תוכל לשוב אל ה' ולעשות ככל אשר אנכי מצוך היום, כי אין הדבר נפלא ורחוק ממך אבל קרוב אליך מאד לעשותו בכל עת ובכל מקום.
רמב"ם הלכות תשובה ב:ח
3. עבירות שהתודה עליהם ביום הכפורים זה חוזר ומתודה עליהן ביום הכפורים אחר אע"פ שהוא עומד בתשובתו שנאמר כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד.
רמב"ם הלכות תשובה ז:ג
4. אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה כגון זנות וגזל וגניבה, אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההתול ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן מן הכל צריך לחזור בתשובה, ואלו העונות קשים מאותן שיש בהן מעשה שבזמן שאדם נשקע באלו קשה הוא לפרוש מהם, וכן הוא אומר יעזוב רשע וגו'.
דברים פרשת נצבים פרק כט
5. (יז) פֶּן יֵשׁ בְּכֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ שְׁבֵט אֲשֶׁר לְבָבוֹ פָּנָה הַיּוֹם מֵעַם יְקוֹק אֱלֹהֵינוּ לְלַכֵּת לְעַבֵּד אֶת אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הֵם פֶּן יֵשׁ בְּכֶם שְׂרֵשׁ פָּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה: (יח) וְהָיָה בְּשִׁמְעוֹ אֶת דְּבָרֵי הָאֵלֶּה הַזֹּאת וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ לֵאמֹר שְׁלוֹם יְהִי לִי כִּי בְּשִׁרְרוֹת לִבִּי אֶלְךָ
רמב"ן דברים פרשת נצבים כט:יח
6. ופירוש למען ספות הרוה את הצמאה - להוסיף השבעה עם המתאוה, כי נפש שבעה תקרא רוה, כענין "ורויתי נפש הכהנים דשן ועמי את טובי ישבעו (ירמיה לא יג)", "והיתה נפשם כגן רוה (שם פסוק יא)", והמתאוה תקרא צמאה, צמאה לך נפשי (תהלים סג ב). והטעם, כי נפש האדם הרוה שאיננה מתאוה לדברים הרעים לה, כאשר תבא בלבו קצת התאוה והוא ימלא תאוותו אז יוסיף בנפשו תאוה יתירה ותהיה למען ספות הרוה את הצמאה: צמאה מאד לדבר ההוא שאכל או שעשה יותר מבראשונה, ותתאוה עוד לדברים רעים שלא היתה מתאוה להם מתחלה. כי המתאוה לזמת הנשים היפות, כשיהיה שטוף בזמתן תבואהו תאוה לבוא על הזכר ועל הבהמה, וכיוצא בזה בשאר התאוות, וכענין שהזכירו חכמים (סוכה נב ב) משביעו רעב מרעיבו שבע. ולכך יאמר הכתוב בהולך בשרירות לבו, שהוא אם ימלא נפשו בתאוות השרירות והחזקות עליו אשר היא צמאה להם, יוסיף נפשו הרוה עם הצמאה, כי יתאוה ויצמא למה שהיה שבע ממנו וכאשר השביע נפשו בו.
משנה ברורה תקפא ס"ק ו
7. ועוד טעם שקבעו ד' ימים שכן מצינו בקרבנות שטעונים ביקור ממום ד' ימים קודם הקרבה ובכל הקרבנות בפ' פנחס כתיב והקרבתם עולה ובר"ה כתיב ועשיתם עולה ללמד שבר"ה יעשה אדם עצמו כאלו מקריב את עצמו ולכן קבעו ד' ימים לבקר כל מומי חטאתו ולשוב עליהם.
משנה ברורה תקפג ס"ק ה
8. ...והנה כל אלו הענינים עושין הכל לסימן טוב ולכן פשיטא שיזהר מאד שלא יכעוס בימים האלו מלבד גודל האיסור כדי שיהיה לסימן טוב רק יהיה שמח לבו ובטוח בד' עם התשובה ומעשים טובים.

9. רמב"ם הלכות תשובה פרק ב
הלכה ב: ומה היא התשובה הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשה עוד שנאמר "יעזוב רשע דרכו וגו'", וכן יתנחם על שעבר שנאמר "כי אחרי שובי שובי נחמתי", ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם שנאמר "ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו וגו'", וצריך להתודות בשפתיו ולומר עניינות אלו שגמר בלבו.
הלכה ג: כל המתודה בדברים ולא גמר בלבו לעזוב הרי זה דומה לטובל ושרץ בידו שאין הטבילה מועלת לו עד שישליך השרץ...
 10. שולחן ערוך אורח חיים נג:ד
 ש"ץ, צריך שיהיה הגון. ואיזהו הגון, שיהא ריקן מעבירות; ושלא יצא עליו שם רע אפילו בילדותו.
 11. משנה ברורה סימן נג
 אפילו נתברר לנו שעשה אז תשובה ע"ז הענין אפ"ה אין למנותו לכתחלה לש"ץ.
 12. מסכת יומא פו:
אמר ריש לקיש: גדולה תשובה, שזדונות נעשות לו כשגגות... איני? והאמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות... לא קשיא; כאן - מאהבה, כאן - מיראה.
 13. על התשובה עמוד 176
 בעל תשובה, היודע לא לשכוח את העבר, לא לתלוש את הדפים של חטא מספר הזכרונות שלו, אלא דווקא לזכור את החטא ולרתום אותו לתפקיד חדש ולהשתמש בו כדי להגביר בקרבו את עוז הגעגועים דקדושה הפורצים בקרבו - הוא הזוכה לתשובה כזאת המעלה את הרע למדרגה של טוב. לגביו הקב"ה אינו "עובר על פשע" אלא נושא עוון ופשע. הוא כביכול מרים מגביה ונושא את העוון ואת הפשע למעלה למעלה.